

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет
Кафедра археології та музеєзнавства

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Археологічне музеєзнавство

для студентів

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	032 Історія та археологія
освітній рівень	другий (магістерський)
освітня програма	Археологія
вид дисципліни	вибіркова (дослідницьке спрямування «Галузева археологія»)

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Іванисько Світлана Іванівна, кандидат історичних наук, асистент кафедри археології та музеєзнавства.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

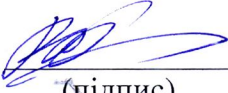
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2022

Розробник: Іванисько Світлана Іванівна, кандидат історичних наук, асистент кафедри археології та музеєзнавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри археології та музеєзнавства

 (Ростислав ТЕРПИЛОВСЬКИЙ)
(підпис)

Протокол № 1 від «25» 08 2022 р.

Схвалено науково - методичною комісією історичного факультету

Протокол від «26» 08 2022 року № 1

Голова науково-методичної комісії (Наталія ТЕРЕС)
(підпис)

ВСТУП

1. Мета дисципліни – ознайомлення студентів з історією створення археологічних музеїв, тенденціями розвитку музейної справи в світі та Україні, особливостями зберігання, експонування, наукового дослідження археологічних музейних колекцій, напрямками роботи з археологічними музейними фондами.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати*

- основи археологічної періодизації,
- базові поняття та терміни з археології,
- основи типології та класифікації археологічних матеріалів;
- історію формування археології як науки.

2. *Вміти* визначати послідовність та взаємозалежність археологічних процесів.

3. *Володіти елементарними навичками*

- роботи з науковою та навчально-методичною літературою,
- джерельної критики.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Археологічні колекції – безцінне джерело, що дає можливість вивчити історію людства в дописемний період. Саме археологічні матеріали стали основою багатьох музейних зібрань світу. Кожен предмет, здобутий під час археологічних досліджень є унікальним та неповторним і не може бути відтвореним повністю. Така специфіка археологічних матеріалів зумовлює особливий підхід при зберіганні та експонуванні.

Під час практичних та семінарських занять студентам пропонується проаналізувати досвід провідних археологічних музеїв світу, вивчити особливості побудови експозиції таких музеїв, на досвіді ознайомитись з особливостями фондового зберігання та наукової обробки археологічних колекцій.

4. Завдання (навчальні цілі): сформувати у студентів знання особливостей фондової, експозиційної, освітньої роботи в археологічних музеях та заповідниках; історії виникнення та розвитку археологічних музеїв у світі та Україні; вміння застосовувати набуті знання під час подальшої професійної діяльності.

Дисципліна сприяє формуванню загальних та фахових компетентностей:

інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері історії та археології;

ЗК 01 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 02 – здатність працювати автономно;

ЗК 03 – здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК 05 – здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

ЗК 09 – здатність приймати обґрунтовані рішення;

ФК 05 – здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері історії, археології та/або дотичні до них міждисциплінарні проекти;

ФК 12 – здатність до науково-фондової роботи, польових описів, комплектування, обліку, обробки і класифікації, реконструкції, забезпечення збереження археологічних зібрань.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати історію створення археологічних музеїв України та світу	лекція, семінар, самостійна робота	усна відповідь, виконання завдань самостійної роботи, залікова робота	5 10 10
1.2	Знати особливості нормативно-правового визначення археологічних колекцій	лекція, семінар, самостійна робота	усна відповідь, залікова робота	5 5
2.1	Вміти визначати особливості фондової, культурно-освітньої, експозиційно, наукової роботи археологічних музеїв	лекція, семінар, самостійна робота	усна відповідь, виконання завдань самостійної роботи, залікова робота	15 10 10
2.2	Вміти проаналізувати перспективи розвитку археологічних музеїв	лекція, семінар, самостійна робота	усна відповідь, залікова робота	5 5
3.1	Вміти аналізувати використання музеями засобів Інтернету та соціальних мереж	лекція, самостійна робота	виконання завдань самостійної роботи	5
4.1	Обрати об'єкт самостійної роботи, визначити перспективи розвитку	лекція, самостійна робота	виконання завдань самостійної роботи, залікова робота	5 10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)					
	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	4.1
ПР4. Застосовувати у професійній діяльності у сфері історії та археології сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, у тому числі для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проектів.				+	+	
ПР 06. Здійснювати експертизу пам'яток історії, археології та культури з метою їх охорони та можливого подальшого використання.		+	+			
ПР8. Розширювати актуалізовану джерельну базу за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв, участі у наукових й археологічних експедиціях тощо.			+	+		
ПР15. Проводити дослідну роботу з вивчення археологічних колекцій, визначати історичну, наукову та інформаційну цінність артефактів	+	+	+			+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Самостійна робота: РН 1.1, 2.1, 3.1, 4.1 - 30 балів / 18 балів
2. Семінарські заняття: РН 1.1, 1.2, 2.1, 2.2 – 30 балів / 18 балів
3. Залікова робота: РН 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 4.1 – 40 балів / 24 бали.

* максимальний бал / пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання: залік.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем змістових модулів: бали, отримані за семінарські заняття; бали, отримані за виконання завдань самостійної роботи, а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (заліку), а саме: за виконання запропонованих завдань.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль			Залікова робота
Семінарські заняття	Самостійна робота 1	Самостійна робота 2	
30 (максимум)	15 (максимум)	15 (максимум)	40 (максимум)
18 (мінімум)	9 (мінімум)	9 (мінімум)	24 (мінімум)

Упродовж семестру оцінюється робота студента *під час кожного семінару* (доповідь, презентація, доповнення, участь у дискусії).

Під час семінару студент має можливість отримати від 1 до 5 балів.

Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 1-2 бали;
- логіка викладення 1 бал;
- використання основної і додаткової літератури 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал.

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем, так і деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється під час семінарських занять, оцінювання завдань самостійної роботи.

Протягом семестру студенти виконують 2 завдання самостійної роботи:

перше завдання передбачає виконання презентації, присвяченої історії створення та функціонування археологічного музею/заповідника світу;

друге завдання передбачає виконання презентації, присвяченої історії створення та функціонування археологічного музею/заповідника України.

Студент самостійно обирає музейні заклади, яким буде присвячена його завдання самостійної роботи.

Виконане завдання самостійної роботи, у вигляді презентації, обов'язково повинно включати наступні складові: історію створення музейної установи та його колекції, аналіз основних напрямків роботи з музеєфікації, дослідження, популяризації археологічних матеріалів, висвітлення діяльності в Інтернет та соціальних мережах, рекомендації студента для покращення роботи музею. Виконані завдання самостійної роботи студент подає не пізніше ніж за місяць до кінця семестру (орієнтовно – в другій декаді листопада).

Критерії оцінювання завдання самостійної роботи – максимум 15 балів:

Глибоке розкриття проблеми, опрацювання значного обсягу емпіричного матеріалу, робота структурована, логічна, виклад матеріалу послідовний, обґрунтоване відображення власної позиції, ґрунтовні висновки самостійні та відповідають темі	8
Ґрунтовне розкриття проблеми, опрацювання значного обсягу емпіричного матеріалу, робота структурована, логічна, виклад матеріалу послідовний, власне бачення проблеми та ґрунтовні висновки, але є окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу, висновки самостійні та відповідають темі	7
Повне розкриття проблеми, опрацювання значного обсягу емпіричного матеріалу, робота структурована, логічна, виклад матеріалу послідовний, самостійні висновки, але допущено помилки у фактичному викладі матеріалу, висновки відповідають темі	6
Робота відображає знання фактичного матеріалу з питання, робота структурована, виклад матеріалу послідовний, але висновки є поверховими, висновки відповідають темі	5
Компілятивний характер роботи, виклад матеріалу послідовний, не відображене власне бачення проблеми, відсутні самостійні висновки	4
Відображені лише деякі аспекти проблеми, виклад матеріалу послідовний, помилки при викладі фактичного матеріалу	3
Робота демонструє лише загальні уявлення про проблему, відсутність знань з фактичного матеріалу, наявні суттєві помилки	2
Виклад матеріалу фрагментарний, має грубі помилки, відсутні або некоректні висновки, робота не відповідає прийнятним вимогам	1
Наявність та якість ілюстративного матеріалу, кількість слайдів – не менше 10.	1-5
Наявність та оформлення списку використаних джерел	1
Оформлення роботи	1

Залік відбувається у формі презентації залікової роботи – проекту музеєфікації археологічної пам'ятки, наукової концепції археологічного музею, плану освітньої та експозиційної роботи.

Критерії оцінювання індивідуального завдання

Глибоке розкриття проблеми, опрацювання значного обсягу емпіричного матеріалу, робота структурована, логічна, виклад матеріалу послідовний, обґрунтоване відображення власної позиції, ґрунтовні висновки самостійні та відповідають темі	19-20
Ґрунтовне розкриття проблеми, опрацювання значного обсягу емпіричного матеріалу, робота структурована, логічна, виклад матеріалу послідовний, власне бачення проблеми та ґрунтовні висновки, але є окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу, висновки самостійні та відповідають темі	17-18
Повне розкриття проблеми, опрацювання значного обсягу емпіричного матеріалу, робота структурована, логічна, виклад матеріалу послідовний, самостійні висновки, але допущено помилки у фактичному викладі матеріалу, висновки відповідають темі	15-16
Робота відображає знання фактичного матеріалу з питання, робота структурована, виклад матеріалу послідовний, але висновки є поверховими, висновки відповідають темі	13-14
Компілятивний характер роботи, виклад матеріалу послідовний, не відображене власне бачення проблеми, відсутні самостійні висновки	11-12
Відображені лише деякі аспекти проблеми, виклад матеріалу послідовний, помилки при викладі фактичного матеріалу	9-10
Робота демонструє лише загальні уявлення про проблему, відсутність знань з фактичного матеріалу, наявні суттєві помилки	6-8
Виклад матеріалу фрагментарний, має грубі помилки, відсутні або некоректні висновки, робота не відповідає прийнятним вимогам	1-5
Наявність ілюстративного матеріалу	1-5
Наявність та оформлення списку використаних джерел	1-3
Оформлення роботи	1-2
Усна презентація	1-10

Умовою допуску до заліку є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 20 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). При цьому обов'язковим є виконання завдань самостійної роботи. **Рекомендований мінімум** для допуску до іспиту – 36 балів.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль			Залікова робота
Семінарські заняття	Самостійна робота 1	Самостійна робота 2	
30 (максимум)	15 (максимум)	15 (максимум)	40 (максимум)
18 (мінімум)	9 (мінімум)	9 (мінімум)	24 (мінімум)

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

**8. Структура навчальної дисципліни.
Тематичний план лекцій та семінарських занять.**

Назва лекції	Кількість годин		
	лекції	семінари	сам. роб.
Тема 1. Історія музейної справи та виникнення перших археологічних колекцій.	2		5
Тема 2. Археологічні колекції в правовому полі України.	2	2	5
Тема 3. Культурно-освітня діяльність археологічних музеїв.	2	2	5
Тема 4. Особливості музейного дизайну в археологічному музеї.	2	2	5
Тема 5. Фондова робота в археологічному музеї.	2	2	5
Тема 6. Наукові дослідження археологічних колекцій.	2	2	5
Тема 7. Особливості управління археологічними музеями.	2	2	5
Тема 8. Перспективи розвитку археологічних музеїв.	2	2	5
Виконання індивідуальних завдань			20
ВСЬОГО	16	14	60

Загальний обсяг 90 год.,

в тому числі:

Лекцій – 16 год.

Семінарські заняття – 14 год.

Самостійна робота - 90 год.

Рекомендовані джерела:

Основні:

- Булик Н.М. Львівська археологія XIX – початку XX століття: дослідники, наукові установи, музеї. – Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України; Львівський інститут економіки і туризму, 2014.
- Вайдакер Ф. Загальна музеологія: посібн. – Львів: Літопис, 2005.
- Вступ до музеєзнавства та пам'яткознавства. – К., 2019.
- Кепін Д.В. Археологічне музейництво: енциклопедичний довідник. – К.: Видав.-друк. компл. Ун-ту «Україна», 2010.
- Кравченко І.А. Основи музеєзнавства: підручник для студентів закладів вищої освіти. – К.: Видавець Олег Філюк, 2019.
- Культ чи культура: учасницькі практики в музеях. – К.: Видавець Чередниченко А.М., 2016.
- Куріло О.Ю. Нариси розвитку археології у музеях України: історія, дослідники, меценати.- К.: Стилос, 2002.
- Норріс Л., Тісдейл Р. Креативність в музейній практиці. – К.: Видавець Чередниченко А.М., 2017.
- Тобелем Ж.-М. Нова епоха музеїв. Культурні установи перед викликом менеджменту. – К.: Видавець Чередниченко А.М., 2018.
- Яненко А.С. Археологічний музей Всеукраїнської академії наук: дослідження і матеріали. – К.: НКПІКЗ, 2017.
- Яненко А.С. Історія музейної археології УРСР (1919-1934). – К.: НКПІКЗ, 2016.

Додаткові ресурси:

- Закон України «Про охорону археологічної спадщини»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1626-15#Text>

2. Закон України Про охорону культурної спадщини <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>
 3. Закон України Про музеї та музейну справу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text>
 4. Інструкція з організації обліку музейних предметів <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1129-16#Text>
 5. Положення про Музейний фонд України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2000-%D0%BF#Text>
 6. Положення про фондово-закупівельну комісію музею <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0533-16#Text>
 7. Державний історико-культурний заповідник «Густань» <https://tustan.ua/about/skansen/>
 8. Історико-культурний заповідник «Древній Звенигород» <https://zvenyhorod.org/pro-zapovidnyk/>
 9. Підземелля ринку. Краків. <https://muzeumkrakowa.pl/oddzialy/rynek-podziemny>
 10. Археологічний музей в Біскупині <https://www.biskupin.pl/>
- Додатковими ресурсами виступають сторінки музеїв в Інтернет та соціальних мережах. Використання іншомовних матеріалів обумовлене метою дисципліни та необхідністю ознайомитись з напрямками роботи музеїв світу.